

УДК 111

DOI <https://doi.org/10.30970/2307-1664.2019.25.3>

ЛІНІЇ ОНТОЛОГІЇ: (1) ПРОБЛЕМАТИЗУВАННЯ ТА (2) «МЕТАФІЗИЧНІСТЬ»

Лариса Діденко

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
філософський факультет, кафедра філософії гуманітарних наук
вул. Володимирська, 60, 01033, м. Київ, Україна*

У статті розглянуто становлення онтології через авторський конструкт «лінії онтології», що має за основу тему/проблему буття. Головним є увиразнювання ідей, важливих для розгортання онтології, але не їх деталізування.

Корені філософії постають з онтології, формування якої можна виводити або через параметр «терміновпровадження» (класичний підхід) як першозгадки (-пояснення, -дефініціювання тощо); або через параметр «ідеєпідґрунтя» (некласичний підхід) як тривалого періоду формування з реконструюванням наскрізної теми/проблеми. Останнім постає «буття», з якого вивідне «існувальне».

«Хронологічне-та-аспектоване дослідження буття» – це «лінії онтології», серед яких доцільно виокремити: 1) проблематизування; 2) «метафізичність»; 3) терміновкорінення; 4) неметафізичність; 5) перехід; 6) ре-метафізичність (або відновлення-метафізичності); 7) сутнісність.

Назва кожної лінії онтології відбиває «філософувальне налаштування» мислителів щодо онтологічних тем-проблем. Вибір мислителів-ілюструвальників зумовлений чинником розвивання їхніх ідей/ідей наступними поколіннями (переважно в межах філософії). Дослідницькі тренди – це ідеї, які розробляють через уточнювання-критикування в наступні періоди/етапи. Авторські коментарі постають й узагальненим баченням дослідника пропонованого тексту, й акцентуванням деяких найзначиміших ідей для становлення онтології.

У тексті увага приділена тільки першій і другій лініям онтології з виокремленням специфіки, хронологічних меж, дослідницьких трендів (і головних мислителів) та авторських коментарів.

Завдяки головним мислителям лінії проблематизування (досократики, Парменід, Платон) виокремлено дослідницькі тренди, з поміж яких – пошуки «архé»/«ἀρχή»; авторські витлумачення й обґрунтування існувального і буття; термінологічне та смислове розмежування «буття» й «існувального»; формування основи лексику онтології тощо.

Дослідницькі тренди лінії «метафізичності» (презентованої проектами Аристотеля, Святого Томи з Аквіна, Блаженного Йоанна Дунса Скота, Франсіско Суареса) подано через перекладену та коментовану авторську систему філософування («Τὸν μετὰ τὰ φυσικά»/«Метафізика» Аристотеля), яку перетворили на європейську «традицію метафізики», з уточненням теорії буття й існувального через призму християнського віровчення, що уможливило ще один авторський проект-теорію не тільки найоптимальнішого поєднання Аристотелевих і томістських напрацювань, а й усталення лексику онтології.

Ключові слова: філософія, онтологія, історія онтології, лінії онтології, лінії становлення онтології, лексикон онтології, буття, відбуттєвлене/-і, існувальне, архé/ἀρχή, метафізика, теологія.

Передувальна заувага: презентований текст є частиною авторського дослідження «Лінії онтології» (розробляння: січень-березень 2018 р.; уточнення: червень-серпень 2019 р.), що включає деталізування першої та другої лінії із попереднім оглядом-акцентуванням. Існує три редакції тексту: «січнево-лютнева» (найповніша), «березнева» (скорочена), «серпнева» (остаточна).

Усі антропошукування виходять з одного дослідницького вектора – онтологічного: джерело продукування думки має бути унаявленим (сама людина), його погляд спрямований на частину світу (об'єкт/предмет дослідження), а головним наміром має поставати усвідомлення (з'ясування сутності досліджуваного) задля подальшого розуміння самого феномена. Філософія сформована саме на онтології: через останню не лише «фіксують» наявність/відсутність феномена, а й «задають» (або відджерелюють) смисли, які надалі потребують дешифрування задля розтлумачення вихідних інтенцій продукувальника. Смисли можуть бути виявлені дослідниками, але не задані носіями повідомлень. Тому сама онтологія є найширшим полем для унаявнювання (фізичного, ментального, змішаного) феноменів органічних і неорганічних, смислошукування та смисловіднайдіння (через роз'яснювання окремих феноменів і/або виявлення зв'язків поміж ними), а також антропостановлення (через постійне поліаспектне самовдосконалювання задля усвідомлення власного призначення).

Видається, що філософія – це «комплексна онтологія», взаємозв'язки між складниками якої можуть поставати ситуативно (як спонтанно через необхідність використання/застосування самого моментно-наявного феномена та/або його функційності, так й усвідомлено через пригадування останнього). Головними складниками онтології (і філософії так само) є відбуттєвлені (існуювальні) [1], тобто «належні буття», «похідні від буття», «виведені з буття»: абстрактні (простір, час, матерія, форма, рух, розвиток, ідея) та конкретні (річ, явище, процес, антропоодинаця). Проте з антропоз'явою все має гносеологізуватися, оскільки «наявність/відсутність» поставатимуть виключно характеристиками фіксування, але не виявлення сутності (що передбачає застосовність, з'ясування функційності, виокремлення значимості тощо). Сама онтологія спрямовуватиме антропоодинацю до гносеологічного: зіткнення людини з феноменом (зовнішнім щодо неї) спричинює цікавість, яка стимулює шукання (від «Що це таке?» та «Для чого воно?» до нескінченності) задля виявлення його сутності («Як його вмонтувати в мій інтрапростір?..») і власних змін (від досвідорозширення через набування нових знань-умінь-навичок до оновлення/перегляду всього світогляду). Отже, онтологія уможливує рух до філософської антропології – головної мети самої філософії, що має розумітися не «переліками зафіксованих думок-текстів з минулого/сьогодення», а конкретним практичним орієнтиром у житті окремої людини. Проте всі згадані аспекти-відгалуження в самій онтології з'явилися не моментно. Її становлення відбувалося утруднено: залежало від окремих мислителів, тобто ідеєносіїв епохи. Кожен філософ (або мислитель) висловлювався щодо буття й/або питань, дотичних до нього, не тільки по-авторському, а й через застосування власного поняттєво-термінологічного каркасу, проте тільки деякі з них вплинули на термінологічне та сутнісне виокремлення онтології в структурі філософії. Термінологічний плюралізм (для позначання буття й існуювального) і поняттєва неузгодженість (через мовоодинацеву полісмиловість і різноаспектність) задля посилення «авторського розроблення теми» вперше презентована-й-трендована в давньогрецькій Античності [2], але й нині лексикон філософії періодично термінооновлюється і смислосбагачується.

Актуальність пропонованого дослідження зумовлена практичною систематизувально-дослідницькою потребою: сутність самої онтології, її дослідницьке поле, лексикон та можливі напрями подальших досліджень проявлятимуться тільки через деталізування її становлення. Більшість наявних розвідок історії онтології акцентують увагу на «стандартованій» термінологічній точці відліку (перша згадка терміна «онтологія»: ~1600-ті роки), проте здебільшого оминають попередній відтинок (від розглядів пребуттєвого – пошуки «архэ» в давньогрецькій Античності – до 1600-х років). Обмеженим постає й «сучасне пре-

зентування онтології»: її кордонять переважно філософією (з акцентуванням на авторських розробках Мартіна Гайдегера та його послідовників/критиків) і сферою АйтІ (ІТ). Спроби сегментової застосовності («онтологія влади», «економічна онтологія» тощо) постають радше додатковими утрудненнями для розуміння, аніж термінологічними спрощеннями.

Розглядання становлення онтології, що становить мету пропонованого тексту, конкретизоване дослідницькими завданнями: через авторську дефініцію онтології (яка постає вихідним положенням) реконструювати особливості її формування в межах Європейських теренів із виокремленням окремих спрямовувальних думку (-и) ліній.

Теоретико-практичні параметри наукової новизни дослідження: вперше в межах українського сегменту філософування презентований цілісний розгляд становлення онтології від окремих ідей («архé», «буття», «існувальне» тощо) до «цілісних систем» («метафізика») через авторські гіпотези з урахуванням етимологічного, термінологічного та сутнісного аспектів її дефініціювання.

Дослідницькі зауваги: 1) *культуропросторова* (до розгляду пропонована «умовна локаційність Європи»: від території Стародавньої Греції на VII–VI ст. до н. е. до окремих країн Західної Європи на XX ст.); 2) *хронологічна* (послідовне розгортання «епохового доповняння-оновлювання» базової ідеї від VII–VI ст. до н. е. до XX ст.); 3) *мислителя та ідеєнідгунтева* (увага зосереджена здебільшого на знакових постатях, інтелектуальний доробок котрих векторував зміни онтології та філософії); 4) *авторсько-термінологічна* (вихідними постають «лінії онтології», «лінії становлення онтології», «лексикон онтології» [1], «існувальне» [1], «відбуттєвлені»/«відбуттєвлювані» [1], «граничні складники екзистенції» [3] тощо); 5) *дефініційна* (онтологія – галузь філософського знання, у якій досліджують буття через його поліпроявність за принципом ускладнення від енергії до антропоодиночності).

Варіативність презентування історії онтології залежить від дослідника, котрий (не)підтримує окрему традицію філософування. З-поміж версій можна виокремити такі: 1) номінальну (зафіксована згадка в тексті окремого мислителя); 2) поняттєво-термінологічну (перше авторське дефініціювання); 3) концептно-концепційну (авторське обґрунтування ідеї/ідей часом через вибудовування власної системи); 4) ідеєрозгортальну (поступове унеобходнення з'яви нового наймісткішого поняття-терміна для пояснення усіх – уявнених і можливих – досліджуваних феноменів); 5) дисциплінарну (виокремлення онтології як структурного компонента в переліку знаньгалузей із чітким зазначанням її особливого предмета/об'єкта); 6) результативно-дослідницьку (закономірне наслідкове виокремлення особливого предметного поля через попереднє виявлення основ, з/на яких уможливлене подальше думкорозгортання пошуків мислителя; запити-пошуки мислителя призводять до вихідних феноменів, що кваліфіковані як «основи/-а всього», що й сприятиме необхідному формуванню окремого простору аргументозастосування щодо вихідного терміна) тощо.

«Лінії онтології», «лінії становлення онтології». Історія онтології вкорінена саме в перші запити в межах і/або щодо природодосліджень (задуми-ідеї мислителів, котрі окреслювали дослідницьке поле для віднайдення цілком прагматичних відповідей), проте аж ніяк не в терміновпровадження, дефініціювання, предметоокреслювання тощо, вони постають допоміжними в прояснюванні (чіткому окордоненню дослідницького поля самої онтології). Становлення онтології спричинене окремими локаційними мислителями попередніх епох: їхні думки щодо буття й похідних від нього можна згрупувати та звести до *ліній онтології*. Лінія в цьому разі – це спільний вектор, якого дотримуються дослідники в плюріверсних розмірковуваннях-дослідженнях буття. Лінія включає напрями (вона є ширшою за напрями), які можуть суперечити один іншому, проте різнопідходо

«проливати авторське світло» на досліджувані питання/проблеми. Одним із головних параметрів вирізняння ліній онтології є предмет дослідження або розглядання. *Лінія онтології* – це умовність, оскільки сам мислитель здебільшого її не формує/визначає/спрямовує, проте окремий перелік його оприлюднених (у будь-якому форматі: усному через презентування, письмовому через пряме пояснення, або поняттєво-термінологічну згадку-натяк, або повне обґрунтування) ідей-намірковувань можуть розвивати його послідовники, учні, критики, коментувальники та ін., які всі разом формують єдиний ідеє-вектор. Паралельне існування ліній онтології (або їх накладання) постає цілком допустимим: завжди існуватимуть, умовно кажучи, прихильники «попередньої парадигми», але превалювальною буде новіша – та, яку розробляють відповідно до запитів (соціо-, культуро- й індивідуальних) окремі дослідники конкретного періоду, напряду, школи тощо.

Наскрізною темою всіх ліній онтології постає *буття* (його начала, сутність, складники, варіативи-прояви тощо) з *відбуттєвельними* (тобто різнопроявне/-і існувальне/-і) [1].

Загалом «лінії онтології – це хронологічне-та-аспектоване дослідження буття», що постає як: 1) проблематизування; 2) «метафізичність»; 3) терміновкорінення; 4) неметафізичність; 5) перехід; 6) ре-метафізичність (або відновлення-метафізичності); 7) сутнісність.

1. Лінія проблематизування обмежена античним етапом давньогрецького філософування досократичного та частини класичного періодів (до «виходу на арену філософування» Аристотеля). *Хронологічні межі*: {початок} кін. VII – поч. VI ст. до н. е.; {завершення} ~IV ст. до н. е.

Дослідницькі тренди (і головні мислителі): 1) пошуки першоначала всього – «архэ»/«ἀρχή» (досократики) [4]; 2) поняттєво-термінологічні та смисловстановлювальні практики для прояснення досліджуваних {онтологічних} феноменів (досократики, особливо Парменід [4]; Платон [5] та ін.); 3) авторські витлумачення та обґрунтування існувального й буття (Парменід, Платон); 4) зв'язковість-залежність існування-помислення-висловлювання, що презентоване через «εἶναι» (Парменід [4]); 5) термінологічне та смислове розмежування «буття» й «існувального» (Парменід [4]); 6) буття – це «εἶδος»/«ейдос»-розмноження-та-презентування, тобто конкретні {обмежені} втілення абсолютних зразків (Платон [Федон; Теетет; Парменід; Софіст; Тімей]); 7) дуалізування світу на домінуючий сутнісний (світ Ідей) і залежний чуттєвосприйнятний (світ речей) (Платон [Менон; Федон; Федр; Політейя: II–X; Теетет; Парменід; Софіст; Тімей]); 8) формування основи лексику онтології (Парменід; Платон).

Авторський коментар: пошуки античних природодослідників результували думку щодо першоначала. Терміном «ἀρχή»/«архэ» («те, що починає, і те, що керує») по-авторському утверджували спричинювальний елемент існувального: його начало, вихідний пункт. Характер організування та керування елементами як складниками визначатиме «λόγος»/«лógос», що його з позиції сьогодення можна назвати «принципом організування світу». Обґрунтування першоначал є способами пояснення формування та подальшого тривання всього (від космосу до природи й окремої антропоодиноці в ній). Пошуки-та-обґрунтування єдиного першоначала були не тільки першими спробами віднайдення «точки відліку існування світу», а й постулюванням лексику онтології, головним концептом якого є «буття».

2. Лінія «метафізичності» охоплює період від «філософського становлення й функціонування» Аристотеля до періоду впливовості Франсіско Суареса. *Хронологічні межі*: {початок} IV ст. до н. е.; {завершення} поч. XVII ст.

Дослідницькі тренди (та головні мислителі): 1) створення проекту авторської системи філософування (Аристотель [Corpus Aristotelicum]); 2) ідеєначерк («Τὸν μετὰ τὰ

φυσικά)/«Метафізика»), його доповнення-і-впровадження з подальшим поширенням (гіпотетично Аристотель [6] і його учні [7]); 3) «установлення» європейської «традиції метафізики», сутність якої відбиває термін «онто-теологія», тобто єдність всезагального вчення про буття й філософського вчення про Бога як поступового «мисленнєвого прямування від найпростішого до найскладнішого» (Аристотель як ідеєнатхненник [6–7]; переважно його учні-послідовники і критикувальники; арабомовні та латиномовні дослідники-перекладачі й коментувальники); 4) дисциплінарне утвердження метафізики й «умовне узгодження» її подвоєної мети – окреслити категорійну структуру реальності, встановити параметри існування і природу Божественної субстанції (схоласти); 5) уточнення презентування теорії буття та існувального Аристотеля через християнське віровчення зі збереженням-поєднанням метафізики, першої філософії й філософської науки про Бога за принципом «спеціалізованого ускладнення» (Святий Тома з Аквіна [8]); 6) зорієнтованість на систематичну розробку метафізики через опрацювання не тільки класичних текстів-та-коментарів до Аристотеля і Святого Томи з Аквіна, а й нових коментувань сучасників (Блаженний Йоанн Дунс Скот [9]); 7) створення найоптимальнішого поступово розгортально-коментованого поєднання Аристотелевих і томістських напрацювань (Франсіско Суарес [10]); 8) уточнення термінології, успадкованої від схоластики, через привнесення строгості-та-ясності формулювань (Франсіско Суарес); 9) уточнення й усталення лексику онтології.

Авторський коментар: (1) «Аристотелева» версія «Τὸν μετὰ τὰ φυσικά)/«Метафізика» постає «умовно начерковою», оскільки не всі презентовані моменти є послідовно-розгортальними. Ідеться не тільки про головні «дослідницькі блоки» самого тексту або «плюралізовану дефініцію» (тобто «теоретичну мудрість» або «першу філософію» як науку про перші причини та начала, науку про вищий рід існувального, або про існувальне як існувальне; науку про божественне, або надчуттєве; категорії); а також про «нашарування існувальних» (першоіснувальне або найвище існувальне, тобто Бог; існувальне як існувальне; існувальне) та їх полізначеннєвість (привхідне; істинне, категорійне, можливісне та/або дійсне). Урівноважування «Аристотелевої» тексторозробки «Τὸν μετὰ τὰ φυσικά)/«Метафізика» через доповняльну двоаспектність (це водночас і наука про існувальне як існувальне, тобто загальне вчення про буття; і наука про божественне пра-підґрунтя всього існувального, відповідно, вчення про Бога), що «бачилася» коментувальниками та проєктопродовжувальниками, спричинило не тільки збагачення лексику філософії терміном «онто-теологія», а й «установлення» європейської «традиції метафізики».

(2) Популярність аристотелізму для схоластики мала цілком утилітарне завдання – підсилювання аргументів {на користь} християнського віровчення, що уможлилювала саме логіка, розроблена мислителем, порівняно з платонізмом, «термінологічно розмитими» ідеями якого радше ознайомлювали-зацікавлювали християнським віровченням (у межах патристики), аніж «боронили/-ся» дієвим алгоритмом. Ситуативно-випадкова однобічність аристотелізму (через відомість на теренах Європи передусім текстів логіки) вельми своєрідно «викривила» схоластичне філософування: відбулося зміщення дослідницьких акцентів (класична давньогрецька практика починання розгляду з проблем буття/існування була змінена на деталізування об'єкта метафізики, тобто Бога). Після з'яви латиномовних перекладів Аристотелевих текстів (на першому етапі з XII ст.; на другому етапі в серед. XIII ст.) було непросто відмовитися від «метафізичного спадку», хоча окремі мислителі коригували напрацьоване через власні тексторозробки.

(3) Томістичнення аристотелізму (авторське «адаптування ідей-та-текстів Аристотеля» Святим Томою з Аквіна), з одного боку, уточнює «головний ідеєпроект давньогрецької Античності», але, з іншого боку, пропонує новий комплект утруднень: виокремлення акту

буття як першого і щодо форми, і щодо індивідуальної субстанції; буття скінченних речей завжди поєднане з певною «чимбутністю»/«quidditas», тобто «бути» завжди означає «бути дечим»; усе обуттєвлюється через Бога, що постає актом Буття, тобто одночасним передсхопленням досконалості всього існувального і бутте-дієвістю як трансформуванням матерії та/або самим процесом творення без залучення/використання матерії; людина завжди сприймає, усвідомлює й пізнає «те, чому надане існування», тобто обуттєвлені речі, але не спроможна уявити буття саме собою, яке не надане або не приписане нічому.

(4) Блаженний Йоанн Дунс Скот був послідовно «аристотелізований» і «томістичний»: метафізика постає «першою філософією» (наукою про причини-та-підґрунтя всього існувального), а також наукою про надкатегорійні поняття (трансценденталії), тобто є найзагальнішою наукою, власний предмет якої – це існувальне як таке, що є «унівокальним»/«univocatio» («однозначеннєвим»/«єдинозначеннєвим»). Унівокальність існувального поширюється на об'єкти реальні та на об'єкти думки. Метафізика має своїм предметом усі без винятку види буття (так само й Бога). Буття/існувальність Бога характеризує метафізика (частина з назвою «раціональна теологія»), натомість сутність або «quidditas»/«чимбутність» Бога залишиться на розгляд у межах теології. Обидві є специфіковано-унезалеженими, тобто керованими виключно «власними {інтро} параметрами».

(5) Єзуїтський варіант метафізики, запропонований Франсіско Суаресом у вигляді тексту «Disputationes Metaphysicae»/«Метафізичні розміркування» (1597), постає не тільки деталізованим розтлумаченням складних частин проектів Аристотеля та Святого Томи з Аквіна з урахуванням аспектів з арабомовних (перекладених) і латиномовних (автентичних і перекладених) коментувальних текстів, а й передусім «логічним збалансовуванням» (поняттєвого і смислового, філософського й теологічного) з «виходом» на рівневу поліаспектність (особливо в розгляді існувальних, позамисленневості й мислеспособів, способів осягнення й осягальних елементів тощо) через «подвоєне паралельне обґрунтування» (послідовне аргументування кожного варіанта-на-розгляді). Завданнями метафізики є вдосконалювати людський інтелект як такий і щодо найдовершеніших речей (вона відкриває інтелекту чисте споглядання вищих і божественних начал); прояснювати інструменти пізнання (правила коректного визначання, аргументування й доведення) через висвічування реального підґрунтя логічних понять і процедур; здійснювати теоретичне керування всіма іншими науками. Через метафізику обґрунтовують перші начала без їх установа/виведення: вони дані інтелекту недискурсивним шляхом через природне світло. Метафізика постає переплетінням (або співдоповненням) двох частин: дослідження існувального як такого й пізнання Бога, тобто загальної метафізики (онтології) та спеціальної метафізики (теології); це онто-теологія, тобто поєднання досліджень буття й Бога через існувальне. Існування є самою сутністю, що взята в її повному актуалізуванні. Інакше: існування невіддільне від сутності у тварному існувальному. Розрізнення постають тільки в розумі.

Отже, основою філософії є онтологія. Її становлення можна виводити або через параметр «терміновпровадження» (класичний підхід), або через параметр «ідеєпідґрунтя» (некласичний підхід). Наскрізною темою/проблемою онтології постає «буття», з якого вивідне «існувальне». Хронологічне-та-аспектоване дослідження буття можна назвати «ліній онтології». Назва кожної з них відбиває «філософувальне налаштування» мислителів щодо онтологічних тем-проблем. У тексті увага приділена тільки першій і другій ліній онтології з виокремленням специфіки, хронологічних меж, дослідницьких трендів, головних мислителів, авторських коментарів: *ліній проблематизування* презентована через доробок досократиків (і Парменіда) і Платона; *ліній «метафізичності»* подано до роз-

гляду через проекти Аристотеля, схоластів (Святого Томи з Аквіна та Блаженного Йоанна Дунса Скота), Франсіско Суареса.

Перспективи подальших досліджень, з одного боку, обмежені пропонуваним дослідженням (через необхідність деталізування 3–7 ліній онтології), а, з іншого боку, авторський текст уможливує формування дискусійного простору щодо уточнення дотичних до теми аспектів.

Список використаної літератури

1. Діденко Л. Лексикон онтології: буття та відбуттєвлені. *Вісник Львівського університету. Серія «Філософсько-політологічні студії»* / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів : Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. Вип. 19. 242 с. С. 18–26.
2. Кассен Б. ESTI. *Європейський словник філософії: Лексикон неперекладностей* / пер. з фр. Київ : Дух і літера, 2009. Т. 1. 576 с. С. 127–139.
3. Діденко Л.В. Екзистенція: граничні складники. *Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць* / гол. ред. В.М. Васькевич. Київ : Гілея, 2018. Вип. 136 (9). 332 с. С. 180–18.
4. *Die Fragmente der Vorsokratiker*. Griechisch und Deutsch von Hermann Diels, hrsg. v. W. Kranz. Bd. I-III; 6. Aufl. Berlin: Weidmann, 1951-2.
5. Perseus Collection: Plato. URL: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/collection?collection=Perseus%3Acorpus%3Aperseus%2Cauthor%2CPlato>.
6. Aristotle's *Metaphysics*. A revised text with introduction and commentary by W. D. Ross. Oxford: The Clarendon Press, 1924. Vol. I. 530 p. Vol. II. 532 p.
7. Терлецький В. Сучасні дискусії про назву Аристотелевого твору, відомого нам як «Метафізика». *Sententiae*. 2017. № 36 (2). С. 50–65. URL: <https://doi.org/10.22240/sent36.02.050>.
8. Sancti Thomae de Aquino. Corpus Thomisticum URL: <http://www.corpusthomicum.org/iopera.html>.
9. Bl. John Duns Scotus. Writings. URL: <http://www.franciscan-archive.org/scotus/index.html#writings>.
10. Suárez F. *Disputationes Metaphysicae* / Digitalisierungsprojekt – koordiniert von Prof. Salvador Castellote und Dr. Michael Renemann. URL: <http://homepage.ruhr-uni-bochum.de/Michael.Renemann/suarez/index.html>.

THE LINES OF ONTOLOGY: (1) PROBLEMATIZATION AND (2) 'METAPHYSICALITY'

Larysa Didenko

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Faculty of Philosophy, Philosophy of Humanities Department
Volodymyrska Str., 60, 01033, Kyiv, Ukraine

An authorial construction “the lines of ontology” is of assistance to present the formation of ontology, which foundation is the Being theme/problem. The principal item of the text is the ideas emphasizing (but not detailing) the history of ontology.

Philosophy is rooted in ontology, which formation can be derived not only from ‘the incorporation of terms’ (classical approach) as the first mention, the first explanation, the first definition, etc.; but also from ‘the fundamental idea/ideas’ (nonclassical approach) as quite a long formation period with the core reconstruction. The ‘core’ is assumed to be ‘the common theme/problem’. In this case, it is ‘the Being’ (with ‘a being/existent’ as a derivative).

‘Chronological and aspectual research of the Being’ can be named ‘the lines of ontology’. Among them there are the following: 1) problematization; 2) ‘metaphysicality’; 3) term-rooting; 4) non-metaphysicality; 5) transition; 6) re-metaphysicality (or metaphysicality recovery); 7) essentialness.

With the titles of the mentioned lines of ontology is presented the ‘philosophizing mood’ of the thinkers about the ontological themes/problems. There is a need for further revisions and clarifications of some ideas. So the development of them by human beings from the next generations (mainly in the field of philosophy) was taken as the key reason to choose the thinkers who can exemplify each line of ontology. The research trends consist of thinker’s ideas taken for improvement inside the one line only. The authorial comments can be the generalized researcher’s views created for (re)introduction of some significant for ontology ideas.

The first and the second lines of ontology are introduced in the paper. A clarification for both includes the line specificity, chronological borders, research trends (and the names of the main thinkers), authorial comments.

The research trends of the problematization line of ontology include the following: searching of ‘archē’/‘ἀρχή’; the concepts-and-terms and/or meaning-and-designation practice; an authorial interpretation and justification of a being/existent and the Being; the connection-dependence of existence-thinking-saying presented with ‘εἶναι’; terminological and semantic separation of ‘the Being’ and ‘a being/existent’; the Being is an ‘εἶδος’/‘eidos’-multiplication-and-presentation; the dualization of the World with dominating realm (world of Ideas) and dependent area (material world); creating the basis of the lexicon of ontology.

The ‘metaphysicality’ line of ontology is illustrated with the projects of Aristotle, scholastics (Saint Thomas of Aquino and Blessed John Duns Scotus), Francisco Suarez. The research trends of this line are based on the idea of ‘metaphysics’ from the project of authorial philosophizing system ‘Τῶν μετὰ τὰ φυσικά’/‘Metaphysics’ (Aristotle and his pupils) through Arabic and/or Latin translations and commentaries to European ‘metaphysical tradition’. Saint Thomas of Aquino, Blessed John Duns Scotus, Francisco Suarez and others intended to synthesize an Aristotelian theory of the Being and a being/existent with Christian doctrine (Catholic theology mainly). Optimal version of Aristotelian and Thomistic ideas was created by Francisco Suarez. Additionally to philosophical-and-theological research, there were revisions and improvement of the lexicon of ontology.

Key words: philosophy, ontology, the history of ontology, the lines of ontology, the formation lines of ontology, the lexicon of ontology, Being, frombeingness/-es, being/existent, archē/ἀρχή, metaphysics, theology.